

PÓSA ZOLTÁN

## EGY KORÁN ELMENT BARÁT POSZTUMUSZ KÖNYVBEMUTATÓJA<sup>1</sup>

GONDOLATOK PARCSAMI GÁBOR GARZONMAGÁNY VALAMINT  
AZ IHLETETT VERSEK – SZOBROK KÖLTÉSZET CÍMŰ KÖTETÉRŐL

PARCSAMI GÁBOR (Győr, 1965. szeptember 10 – Budapest, 2025. augusztus 14.) A kiváló költőt, író, újságíró, szerkesztőt a Teremtő alig egy hónappal a hatvanadik születésnapja előtt szólította magához, így nem léphette át a senior időszak, az úgynevezett szépkor legalsó határmezsgyéjét. Gábor pályáját szinte a kezdetektől figyelemmel kísértem, 1993 Újévtől kezdve majd másfél évig dolgoztunk együtt az Új Magyarország kulturális rovatában. 1965-ben született Győrben, 1985 óta van jelen költőként, íróként, 1990 óta újságíróként, szerkesztőként is napi, hetilapok folyóiratok (*Hitel, Kapu, Élet és Irodalom, Unió, Polisz, Literátor, Életünk Magyar Napló, Magyar Nemzet, Napi Magyarország, Pesti Hírlap, Új Magyarország* stb.) hasábjain Utolsó munkáját az MTVA szerkesztőjeként végezte. Korábbi kötetei: *Gyermekcsontok* (Unió szerkesztőség, 1991), *ZanZánia* (Folyam Alapítvány, 1992), *Vigyél haza* (versek, *Omnis Fabula*, 1993), *Fehérlábú cigányok* (monodráma, Tordas Kiadó, 2017).

1993-tól a 2025-ös ÉV ELEJÉIG nem látott napilágot verseskötete. Így hát a költő Parcsami Gábor lelkében hosszú, hosszú hallgatás gátja szakadt föl *Garzonmagány* című, még az életében kijött új verskönyvének megjelenésével, melyet még önfeledten ünnepeltünk ugyanebben a felállásban idén februárban ugyanitt, az Idegen Nyelvű Könyvtárban, nem sejtve az augusztusi tragédiát. Gábort mindig is titokzatos lírikusnak éreztem, kinek eddigi életművében kibékíthetően élnek együtt a lecsupaszított szikár célba fogalmazás és a kozmosz végtelenségét magában foglaló bibliai enigmatikusság félelmetes végletei. A címadó vers, a Garzonmagány a konkrét földi élet tárgyaiból,

<sup>1</sup> Budapest belvárosában, az V. kerületi Molnár utcában van az Idegennyelvű Könyvtár, ahol 2025. december 10-én idéztük meg egy váratlanul eltávozott barátunk felejthetetlen alakját. A megemlékezés egyben Parcsami Gábor: *IHLETETT VERSEK – SZOBROK KÖLTÉSZETE* című posztumusz, Párkányi Raab Péter opusaira hangolt verskötetének bemutatója is volt. A könyv érdekessége, hogy harmincnégy költeményt tartalmaz, melyeket a jeles képzőművész, Párkányi Raab Péter szobrai inspirálták, s a kompozíciók hiteles képét is láthatjuk a kecses kivitelű reprezentatív kötetben. Az est házigazdája Szondi György József Attila-díjas költő, műfordító, bolgarista irodalomtörténész, a korpust sajtó alá rendező Cédrus Művészeti Alapítvány igazgatója volt. Parcsami Gábor verseit Pásztor Edina Jászai Mari-díjas színművész szólaltatta meg. A főlemelő, megható irodalmi esten Ditzendy Attila Arisztid, a jeles drámaíró, a Magyar Nemzet színház és irodalomkritikusa és az MTVA szerkesztője vezette a beszélgetést, melyen Parcsami Gáborné Marika, a költő múzsája és felesége, Párkányi Raab Péter Kosuth, Munkácsy díjas szobrászművész és e sorok írója, Pósa Zoltán József Attila, Herczeg Ferenc-díjas író-költő, a Magyar Nemzet emeritus főmunkatársa vett részt.

emlékeiből építkezve mutatja föl az univerzum létfilozófiai magányának és a magára hagyatott köznapi ember nyomasztó, már-már feloldhatatlan egyedüllétének rémképeit. Szemezgetve a versekből, a valódi társ hiányának, vagy csak távollétének ordító kínját jelképező üres boros és sörösüvegek garmadája mindönk ifjúságából ismerős konkrét metaforaként köszön vissza, ám az az igazi varázslat, amikor minden útmenti hordalék és törmelék, konkrét és irodalmi emlék látomássá finomul. Vérző könnycseppé válnak a nagykorúti szentjánosbogarak, megkékülnek a Boroszlói törpék, s életre kél a prágai ködben Kafka, csüggedten legyint a világ hitványságára korán elhunyt költőtársunk Restár Sanyi, s tisztára mossa földünket a koromfekete eső a költők költőjét, Juhász Ferencet idéző versben. Ám költőnk megtalálja kiváló kötetében a Garzomagány vezérmotívumának ellenszerét az egyetlen kedvesnél, Marikánál, a hitvesnél. Gyönyörű kifejezése a magányt feloldó többes számnak az „Álmomban álmod, Álmodban álmod sor”. Aki képes az igaz szerelemről ily tisztán és sallangmentesen beszélni, az IGAZI KÖLTŐ

PARCSAMI GÁBORRÓL MINDEN BARÁTJA, KOLLÉGÁJA TUDTA, HOGY MAGÁNEMBERKÉNT, FÉRJKÉNT, APAKÉNT, CIMBORAKÉNT IS IGAZI SZÍVEMBER! Nagy szíve megállt azon a szomorú, tragikus augusztusi napon, már NEM élhette meg annak a szívének kedves kötetnek megjelenését, amely a Garzomagányt is illusztráló kiváló, Kossuth és Munkácsy díjas képzőművész, Párkányi Raab Péter szobraihoz írt. Az új kötet címe IHLETETT VERSEK – SZOBROK KÖLTÉSZETE s a két szerző feltüntetése IS elárulja, hogy A VERSEK Párkányi Raab Péter egészen különleges, misztikus képzőművészeti alkotásainak, kompozícióinak erudíciójából, fluidumokkal telített empátiájából fakadnak. Párkány Raab világa abban az értelemben mutat távoli (vagy talán közeli) rokonságot akár Parcsami Gábor, akár a hozzánk hasonló sem népi, sem urbánus, hanem lélekből keresztény alkotók világával, hogy a képzelet és a valóság elemei egészen egyedi ötvözetet teremtenek. Akár Párkányiról, akár Parcsamiról is elmondhatjuk: nem népiznek, nem posztmodernkednek, nem IGAZÁN figuratívak, nem kimondottan nonfiguratívak, hanem a lélek legmélyebb tájairól fakadó valós és képzeletbeli látomáselemeket fésülnek össze egészen egyedi összegzést, szintézist teremtve.

*A POSZTUMUSZ kötet öt markáns ciklusból áll.*

1. A FLUID LIFE elképesztően telitalálatos fluidummal fogalmazza meg a címadó versben a hazaszeretetet: TENYERÜNKBE TEREMTETT / HONTALANSÁGUNK / MOSSA-MOSSA MAGYARSÁGUNK ARANYÁT. A tenyérbe szűrt krisztusi stigmát asszociálja először bennünk e komplex képsor. A költészet szikeeles, tűpontos, egymással ellentéteket teremtő elemei a huszadik századvégi, huszonegyedik század eleji EMBER egyik meghatározó alapérzését, az AMBIVALENCIÁT fogalmazzák meg. TUDOD, A MÚLT A JÖVŐ, S A JÖVŐ A MÚLT. Ám éppen e kétarcúság következtében mondhatjuk ki, hogy e költészet nem derűs, nem is borúlátó, hanem az emberi létezés pozitív alternatíváit is megfogalmazón sokrétű, polifon, akár a Párkányi Raab szobrok: az

elmúlást szükségképpen követi az újjászületés. A STILLA vers szintén szervesen fakad Párkányi Raab vizuális szoborköltészetéből: A szerelem örök, soha el nem múló, mint a csönd egyetemessége, mely a magányt és az együtt-létezést is híven egyberostálja. S egészen eredeti módon értelmezi Parcsami Éva ösbűnét, az ÉVA című költeményben, amely szerint nem is Ádám harapott bele a hamis tudás, a ráció almájába, amely, mint ilyen, kocka alakú, hanem „a bennünk élő kígyó, a kígyó harapott meg bennünket,” de mégis, s ennek köszönhetjük ugyanakkor halál és újjászületés örök, evilági körforgását is, mely bizonyítja, hogy a Teremtő, a Megváltó és a Vigasztaló Szent Háromsága a vétkeinket is képes erénnyé átfordítani. A hit és a hazaszeretet szerves összetartását bizonyítja költőnk erényeink demonstrálásával is. A versekből élénk rajzolódik Hunor és Magor száguldása a Csodaszarvas nyomán, Csaba királyfi bolyongása a Csillagösvényen, s mindezek együtt kötötték-csomózták össze a szövetséget, melynek eredményként e földön, Hunniában-Magyarhonban élünk, s halnunk kell, a hazaszeretet és a mértékletesség iránytűjét követve.

2. S mindezek végső summázata az Emberhajók ciklus ÖSSZETARTOZUNK című költeménye, mely szerint egy vérből valók vagyunk MI, HATÁRON INNENI, TÚLI, TENGERTEN INNENI ÉS TÚLI MAGYAROK. „igen, / mi összetartozunk / a csöndben. Ebben a világnagy/magyar csöndben, / bolygónyi csöndben. Azaz, bárhol is élünk, a világnak bármely útjára sodorjon is bennünket sorsképletünk, mi mindenünnen „hazavit-tük, / magyarságunkat/, könnyező szívünket”. S e ciklusból még erősebben kikristályosodik a magyarság és a kereszténység megannyi enigmája és aforizmája, titokzatos és célba fogalmazó együttélésének kifejeződése. „Hányfelé szakítottál bennünket, Istenünk”. S erről eszembe jut az, amit áldott emlékezetű Jókai Annának az Írószövetségben elmondott nekem éppen a hatvanadik születésnapjára köszöntésében: „A istenes költészet nem lehet mindig csak szelíd lamentáció, az Ég Ura elé kell tárnunk panaszunkat. Jeremiádjainkat, még akkor is, ha belenyugszunk az ég akaratába, a Boldog Feltámadás reményében, hitében”, ahogy erről tanúskodik a „TRIANON EMLÉKMŰ” Gábor és Péter közös vers és szoborimáiban ott a kérelem, hogy Isten hozza helyre azt, amit az embernyomorító nyugati hatalmak róttak és rónának ma is reánk! E ciklus másik érzelmi tetőpontja a MÁLENYKIJ ROBOT. S benne a keserű kérdés: Vajon csak Isten országában, a Meny-nyei Birodalomban kapnak -e elégtételt azok, kik az újkori világtörténelem legszörnyűbb gyilkos kommunista botrányának elszenvetői voltak. Gábor a Fehérlábú cigányok című drámájában, melyet én szerkesztettem, Toót-Holló Tamás látott el előszóval, megírja saját felvidéki magyar kitelepített őseinek kálváriáját is. „Ítélni élőket és holtakat, / s országának nem lesz vége / - nem lett vége még ebben a fagyott, tajgai, antikrisztusi történelemben sem.

3. A SZÓ SZOROS ÉRTELMÉBEN BESZÉDES A BESZÉDES MAGÁNY CIK-LUSCÍME, melyet „a pesti Duna parton, / a nemzeti színház előtt görnyedő, / két nehéz bőrröndöt cipelő / Tímár József” szobor fogalmaz meg. Parcsami a szobor pár-versében ezúttal is kiragadja a leglényegesebb motívumot. Tímár József, a kiváló szín-művész színpadi életművének csúcsteljesítménye, emblémája Arthur Miller Az ügy-

nők halála című drámájának cím és főszereplője, az álomvilágba tévedt Willy Loman, a zavaros valóságtól, a kegyetlen, „modern” világtól elszakadó NAGYBETŰS EMBER tragédiáját fogalmazza újjá. Ahogy Latinovits Zoltánról a dermesztően telitalálatos Savonarola és Cipolla alakítás jut eszünkbe Thomas Mann két drámafeldolgozásából, valamint a Szindbád című Huszárik Zoltán, Tóth János, Sára Sándor, Morell Mihály Krúdy Gyula látomásfilmjének címszereplője, ugyanúgy vált Tímár emblematis idolumává az ügynök alakja, kinek figurájából a kiváló színész a magányos alkotó szimbólumát is megteremtette, s ez ihlette mind Párkányi Raab Pétert, mind Parcsami Gábort az újra fogalmazásban. E ciklusban kiemelkedő színművészek, a Körhintán röpdülő Sarkadi Imre regény nyomán fölépített főhős, Soós Imre, a tragikus sorsú, az új világ forgatagában elvérzett színészlegenda, az értünk könnyezve nevető kirobbanón talentumos komikus, Latabár Kálmán, a szocializmus elkopott eszméjében haláláig Don Quijoteként bizakodó jellemszínész Gobbi Hilda, s a robusztus Sarkadi Imre Tanyasi dúvadja, Ulveczki, a Jókai féle (Egy) Magyar Nábob, a Kósa-Csoóri-Sára film-béli Dózsa hasonmás, Bessenyei Ferenc életsorsának főlemelő diadala és tragikuma is együtt tárul elénk. S amikor azt hinnénk, a fájdalomdús alkotói magány, a SOLITUDE, az alkotói egyedüllét metaforasora már nem fokozható tovább, megjelenik a legmagányosabb, talán egyik legzseniálisabb, keresztény magyar költőnk, József Attila alakja is. Szívbe markoló a kép, (mit én 2023. április 20-a, feleségem, műzsám, egyetlen szerelmem Barna Márta Mennybe menetele óta naponta átérzek): „a magányos ember képtelen naponta hazamenni.” És a ráadás, a színpadon összegörnyedve, összetörve, összeroskadva váró” MARIONETT képe. Mily revelációs erőjű, mind a művész, mind az ember szemszögéből e bábfigura, ki talán egykor szabad akart lenni, de rá kell ébrednie, hogy dróton, zsinórion rángatja VALAKI, VAGY VALAMI”. Nem, nem szabad hagynunk, hogy az újkori Marionett legyen az emberiség és a magyarság emblémája. Ne legyünk soha – idősorrendben Németh Lászlót, Fekete Gyulát, Csúrka Istvánt is idézve a süllyedő hajó, az EU marionettje.

4. A FEKETE CSÓK ciklus két fő részből áll össze. Az elsőhöz tartozik az égi és a földi szerelem szavakba öntése, mely a világ legnehezebb alkotói feladatai közé tartozik. Minden gondolkodó ember számára nyilvánvaló, hogy könnyebb a szerelemnek is a diabolikus, a sátáni szféráit hitelesen megjeleníteni, ugyanis az angelusi érzések, a jóság, s szépség, a szerelem, a szeretet ábrázolása könnyebben tévedezhet a frázisok, a közhelyek tartományába. Parcsami Gábor is azok közé az alkotók közé tartozik, akik képesek a létezés pozitív variációit, s a tündérvilági szerelmet is hitelesen megragadni. A Műzsák című költeményben a hitvesi szeretetnek és az odaadásnak olvashatjuk legmeghatóbb vesszorait: „vigyázz rám / és én feltámasztalak / annyira szeretlek/vigyél magaddal kedves, / mert hiányod fájóbb, / mint szerelmed. S a sors fájdalmas dramaturgiája különös új értelmet ad a záró soroknak: Holnap, amikor hazaérsz / Nyisd ki az erkélyajtót/ s integess, /mert elrepültem”. Hasonlóképpen csodálatosan képes a költő a hitvesi élet meghittségét megeleveníteni A gyöngy születése, a Papírhajó, a Teremtés című költeményekben. Öröm olvasni e verseket a bűnökkel való, immár unalmassá vált kacérkodás divatjának huszonegyedik századi pokolforgatagában. Mintegy

ellentéte e kis remeklések pasztell finomságának a Parcsamira jellemző zanzásítás,” zazuulás”, groteszk öníronia tónusaira hangolt Főbűnökről szóló öt vers. Mint tudjuk, a katolikus liturgia szerint van hét olyan bűn, mely nem tűnik oly látványosnak, mint a Tízparancsolatban megfogalmazott vétkek, ám ezek a látszólag kisebb bűnök alattomosan sodornak bennünket a Tízparancsolat megszegéséhez. Ezek a kevélység, a fősvénység, a bujaság, az irigység, a torkosság, a harag és a jóra való restség, alias lustaság (acedia). Parcsami a kevélységről és a lustaságról, másként fogalmazva: a jóra való restségről nem ír külön költeményt, ám a másik ötről szóló versbe foglalja azoknak veszélyeit is. Csak ízelítőként villantom meg a torkosság groteszk, vidám megjelenítésének befejezését: „elárulok egy titkot / csak neked / a gyors fogyáshoz / cseréld le tükrödöt” S zárja a ciklus az Angyali üdvözlés imája: Azok az ima nélküli/estéim – fájnak, mint / a belé vert szögek, véres könnycseppek hullanak az égből / villámlik/ reng a föld / (félek) – mikor jössz Uram.

5. S MI MÁS LEHETNE A RÖVID ZÁRÓCIKLUS VEZÉRLŐ MOTÍVUMA A FÉNYNÉL. Fényben játszadozik titáni infantilizmussal a költő szavakkal mondatokkal gondolatokkal „éppúgy, mint a költőfejedelem, / Weöres Sándor. E ciklusban elszabadul az, amit a fülszövegben Tompa Imre zanzásított Szindbádként, kicsinyített Gulliverként, Mrozeket idéző abszurdként, vagy inkább Páskándi Géza szavával abszurdoidként értékel Parcsami univerzumában. Eszerint a realizmus halott, felváltotta a szerelemizmus, mely sokkal erősebb a realizmusnál. A múlt a jelen, a jövő egyberostálódik. Ezek az önfeledten titáni ujjgyakorlatok egy homo ludensi meditációban összszegződnek, melyet talán Weöres Sándor is irigyel odaát a csipkelődő játékosságtáér.

IHLETETT VERSEK – SZOBROK KÖLTÉSZETE E csodás kis kötet-etűd gyönyörködtet és vigaszt nyújt szeretteinek, azt a hitet és tudatot erősíti bennünk, hogy Parcsami Gábor barátunk értékes hagyatékot testált szeretett feleségére, gyermekére, s bár a költői életmű nem igazán testes, ám minőségi szempontból étékes Parnasszus vitézzé avatta Gáborunkat a halhatatlanok lovagrendjében.

*(Parcsami Gábor, Garzonmagány, versek, Cédrus Művészeti Alapítvány, 2025.*

*Parcsami Gábor, Párkányi Raab Péter Ihletett versek – szobrok költészete, Cédrus Művészeti Alapítvány, 2025)*